

ВЕРБАЛЬНІ ТА НЕВЕРБАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ КОМПЛІМЕНТУ В СУЧАСНІЙ АНГЛОМОВНІЙ ФАТИЧНІЙ МЕТАКОМУНІКАЦІЇ

Грішина Я. М.

(Сумський державний університет)

Науковий керівник – канд. філол. наук, доцент Косенко Ю. В.

Комплімент – це комунікативне явище, нерозривно пов'язане з параметрами мови та мовлення, їх когнітивного та соціального середовища, феномен із специфічними властивостями, які не можна повністю пізнати без поглибленого вивчення та систематизації. Злободенність дослідження визначається також тим, що його предмет перебуває на перехрещенні інтересів декількох лінгвістичних дисциплін – соціо-, прагма- та психолінгвістики, етнографії мовлення, теорії мовленнєвої діяльності. Проте серед численних робіт, що висвітлюють проблеми цих галузей у вітчизняному та зарубіжному мовознавстві, поки що відсутні такі, в яких своєрідність компліменту як комунікативного феномена аналізувалася б як окрема тема.

Комплімент – важлива складова мовленнєвої поведінки представників англomовної та української культури. Комплімент впливає як на характер міжособистісних стосунків комунікантів, так і на успішність комунікації в цілому. Комплімент — це простий, але потужний засіб, що допомагає встановлювати добрі стосунки з іншими людьми. Компліменти кажуть з різних причин, але всі вони зазвичай приносять задоволення і піднімають нашу самооцінку. Наша симпатія до людини, як правило, починається з того, що вона уміло підкреслила якусь нашу гідність [2, 10].

Говорячи комплімент, ми повинні бути по можливості чесні і відверті, наші слова не повинні містити в собі яскраво виражених лестощів. Коли кажуть щирий комплімент, зосереджуються на іншій людині, шукають в ній позитивні якості, і думка про неї зростає. Вважається, що коли людина говорить іншій приємні слова, вона піднімає власну самооцінку тому, що потрібна певна частка впевненості в собі, щоб помічати гарне в інших людях і озвучувати ці думки. Крім того, уважність і вміння помічати позитивні якості в інших допомагає помічати більше гарного у нас самих.

Компліменти як соціальні дії відносяться до сфери управління поведінкою комунікативного партнера. Зміст соціальних цілей варіюється, у зв'язку з чим виділяються різні класи компліментів. Компліменти, сказані мовцем згідно прийнятих у даному соціумі

правил етикету, відносяться до класу етикетних. Їхню ціль в узагальненому вигляді можна визначити як підтримку неантагоністичних стосунків з адресатом. Компліменти, метою яких є зміна поведінки комунікативного партнера, утворюють клас інструментальних соціальних дій [1, 56].

Основною іллокутивною ціллю компліменту є повідомлення не про те, як мовець оцінює адресата, а про те, які почуття та емоції він відчуває у зв'язку з позитивною оцінкою, тобто ця ціль полягає у вираженні позитивного психологічного, чи так званого інтенційного (за Дж. Серлем) стану мовця, репрезентативний зміст якого складає позитивна оцінка. Так, вимовляючи висловлювання *“Ви гарно виглядаєте”* з іллокутивною силою компліменту мовець має на увазі приблизно наступне: *Я радий / мені приємно / я відчуваю задоволення від того, що ви гарно виглядаєте.*

Зазвичай комплімент описується та аналізується як певна мовленнєва форма, що містить визначений набір функцій. Проте комплімент доцільно розглядати ще й як одиницю мовленнєвої поведінки, як особливий вид мовленнєвих вчинків.

Такий підхід дає можливість розкрити характер залежності між потребами, мотивами, цілями, бажаннями, почуттями, емоціями комунікантів з одного боку, і формою та змістом самих висловлювань з іншого.

Мовленнєва дія є складною єдністю дій, спрямованих на якісно різні комунікативні цілі, що утворюють ієрархічну систему: іллокутивні цілі підпорядковані через перлокутивні цілі соціальним цілям.

Отже, здійснюючи мовленнєвий вчинок "комплімент", мовець виконує три різні дії, які втілюються в одному висловлюванні [3, 12].

Можна зробити висновок, що компліменти складають важливу підмогу для створення приємного настрою в суспільстві. Комплімент повинен бути легким, грайливим, простим, природним і, головне, правдивим. Якщо говорити компліменти нечасто і притому розумно і тонко, вони надають бесіді бажану граціозність. І, навпаки, коли в компліментах чуються підготовка, претензія або пихатість, то вони стають смішними і вульгарними.

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики: Підручник. – К.: Видавничий центр „Академія”, 2004. – 344 с.

2. Голубнича О. І. Семантико-функціональні особливості висловлювань, спрямованих на підтримку адресата (на матеріалі англійської мови). Автореф. дис...канд. філол. наук. 10.02.04. / Київськ. держ. лінгв. ун-т. – Київ, 1994. – 24 с.
3. Кокойло Л. О. Компліментарні висловлювання в сучасній англійській мові (структура, семантика, вживання). Автореф. дис...канд. філол. наук: 10.02.04. / Київськ. держ. лінгв. ун-т. – Київ, 1996. – 24 с.

Перекладацькі інновації: матеріали IV Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції, м. Суми, 13–14 березня 2014 р. / редкол.: С. О. Швачко, І. К. Кобякова, О. О. Жулавська та ін. – Суми : Сумський державний університет, 2014. – 172 с.